

מראי מקומות - יומא

מ.א.

לקח ואמה, יתכן שגם רש"י יודה לרמב"ם שצריך שעת לקיחה דוקא.

ה. מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא

כתב החינוך (מ' קכ"ג), שעני טמא מקדש שהביא קרבן עשיר לא יצא. ותמהו האחרונים (משנה למלך [בהגהותיו לחינוך], שפת אמת ועוד), שהרי משנה היא בנגעים, המבואת בסוגייתנו, שמצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא, ומדוע יהא חילוק בין טמא מקדש למצורע. וכתב השפת אמת, שיש לחלק בין קרבן עולה ויורד של טמא מקדש לקרבן מצורע, שבמצורע מין קרבן אחד הוא, ששניהם חייבים חטאת ועולה, אבל בקרבן עולה ויורד, עשיר מביא חטאת בלבד ועני חייב חטאת ועולה, לכך אינו יוצא בחטאת לבדה, לפי שכיצד יפטר מהעולה שהתורה חייבתו.

אכן לשון החנוך הוא, 'והטעם, לפי שאחר שריחם הקל ברוך הוא עליו ופטרו בכך, אינו בדין שידחוק עצמו להביא ביותר ממה שתשיג ידו'. ולא משמע כפירוש השפת אמת שחסר לו קרבן. עוד העיר בהערות הגרי"ש, שלפי ביאור האבן עזרא (ויקרא ה' ז) שעולת העוף היא כנגד האימורין של חטאת בהמה, נמצא שאין העני מביא דבר שאין העשיר מביא.

ה. ולרבי חגא אמר רבי יאשיה דאמר יצא מאי

איכא למימר לא תימא ואחד כך אמר וכו'

הקשה הריטב"א, כיצד שייך להעמיד כרבי חגא, והלא הוא סובר שעשיר שהביא קרבן עני יצא, ואילו בברייתא מבואר שצריך להביא קרבן עשיר. ותירץ, שודאי אף רבי חגא מודה שלכתחילה יש להביא קרבן עשיר, ורק בדיעבד אמר שיצא בשל עני. אלא שהקשה, שלפי רבי חגא מדוע נקט שהיה עני מתחילה, הלא גם אם היה עשיר מתחילה הוא כן. ותירץ, שהתנא נקט דבר ששייך לטעות בו.

א. תיובתא דמאן דאמר הגרלה לא מעכבא תיובתא

הקשו התוספות ישנים (לעיל לט), שאם רבי יהודה סובר שהגרלה מעכבת, כיצד אמר רבי יהודה (שם) שהסגן נותן ידו לתוך הקלפי, והרי עבודת יום הכיפורים צריכה להעשות על ידי הכהן גדול דוקא. ותירץ, שהגרלה אינה עבודה, והכהן גדול מברר השעירין. והריטב"א שם תירץ, שכיון שכשר בשמאלו של הכהן גדול, על כרחך אין בה חובת כהן גדול.

ב. אין הקניין מתפרשות אלא או

בלקחת בעלים או בעשיית כהן

נחלקו הראשונים האם דין זה נאמר רק לענין עופות או אפילו לענין בהמות שמקריבם יחד. דעת הריטב"א והתוספות ישנים, שקניין לאו דוקא, והוא הדין לקרבנות בהמה שתומין, כגון נזיר שהפריש בסתם שתי בהמות לקרבנותיו, ולא פירש אי זו לעולה ואי זו לאשם, ונקט קניין משום ששם כתובים הפסוקים. ולכך הקשו מדין השעירים. אבל המאירי כתב, שאין אומרים כן במחוייבי חטאת ועולה של קרבנות בהמה, מפני שקרבנות בהמה לא כתוב בהן לשון לקיחה בבעלים ועשייה בכהן. ועיין שם כיצד ביאר את סוגייתנו לפי זה.

ג. שכבר אמר בשעת הפרשה

פירש רש"י, שהפרשת המעות היא כלקחת העופות. והקשה השפת אמת, מדוע יהא זה בכלל ולקח והביא. וכתב שמלשון הרמב"ם (פסולי המוקדשין ה' י"א) משמע, שאפילו אם פירש בשעת הפרשת המעות זה לחטאתי וזה לעולתי יכול לשנותן. ואף שבברייתא בסוגייתנו מבואר כרש"י, כתב השפת אמת שיתכן שהיא נדחית מתוך הסוגיא בנזיה. ובלקוטי הלכות (סוף כריתות) כתב, שהסוברים שאמירה בשעת הפרשה אינה מועילה, וצריך שעת לקיחה ממש, היתה להם גירסא אחרת בגמרא. ובשיח יצחק כתב, שלמסקנא גרסו